

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина – свака рубрика мора бити попуњена-

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
Датум и орган који је именовао комисију: НАСТАВНО НАУЧНО ВЕЋЕ ФАКУЛТЕТА ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ, НЕ 83/22 од 01.06.2022.
Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Председник: др Јелена Вемић Ђурковић, ванредни професор, пословна економија и менаџмент, Факултет пословне економије, Универзитет Едуконс, Н.Сад-Сремска Каменица, 2017. Члан и коментор: др Борут Војиновић, ванредни професор, научни саветник, ЕИПФ, Економски институт – Љубљана и Универзитет у Марибору, Међународна економија и пословање, 2017. Члан и ментор: др Горан Анђелић, редовни професор, монетарна економија и финансије, Факултет пословне економије, Универзитет Едуконс, Н. Сад-Сремска Каменица, 2018.
2. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Име, име једног родитеља, презиме: Милета (Вучић) Брајковић
Датум рођења, општина, република: 07.09.1958. Бијело Поље, Црна Гора
Датум и место одбране, назив мастер рада (или магистарске тезе): 15.10.2014. Универзитет Црна Гора, Правни факултет, Подгорица
Поступак закључивања међународних уговора у унутрашњем праву, њихова ратификација и примјена.
Научна област из које је стечено академско звање мастер (или магистар наука): Друштвено-хуманистичке науке
Објављени научни радови (са категоријом публикације Р или М): M52 - Игњатовић, Ј., Кисин, Ј., Брајковић, М.: Exports as a trigger of economic growth of the Republic of Serbia, Часопис за пословну економију, предузетништво и финансије, XIII, број 2, Вол. XXV, Универзитет Едуконс, Факултет пословне економије, Сремска Каменица, 2020.
3. ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

Наслов (на српском и енглеском језику):

Моделирање фактора од утицаја на стабилност банкарских сектора земаља кандидата за приступ чланству Европској унији

Modeling factor of influence on banking sector stability of candidate countries for accession membership of the European Union

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, илустрација, шема, графикона, библиографских јединица у списку литературе и референци, и сл.

Докторска дисертација структурирана је из 6 поглавља приказаних на 267 страница. Докторска дисертација обухвата 14 слика, 96 табела, 514 референци домаће и стране литературе.

Приказ истраживања и резултата изложен је у оквиру следећег садржаја:

Увод

1. Финансијски системи земаља (потенцијалних) кандидата за приступ чланству Европској унији
 - 1.1. Скорашње структуралне промене у банкарским системима земаља кандидата
 - 1.2. Кретање кредита и ризика у банкарским системима земаља кандидата
 - 1.3. Трендови у квалитету имовине
 - 1.4. Евроизација имовине и обавеза у банкарским системима земаља кандидата
 - 1.5. Неусклађеност рочности кредита као потенцијални извор ризика у будућности
2. Концептуални оквир финансијске/банкарске стабилности
 - 2.1. Промена улоге банака у финансијском систему
 - 2.2. Финансијска vs. банкарска стабилност
 - 2.3. Спољни и унутрашњи ризици стабилности банкарских сектора
3. Аспекти мерења банкарске стабилности
 - 3.1. Аспект заштите од кредитних губитака
 - 3.2. Аспект заштите од ризика несолвентности
 - 3.3. Аспект квалитета имовине
4. Фактори стабилности
 - 4.1. Банкарско-специфични фактори
 - 4.1.1. Нето каматна маржа
 - 4.1.2. Безкаматни (неинтересни) приходи
 - 4.1.3. Коефицијент адекватности капитала
 - 4.1.4. Ефикасност трошкова
 - 4.2. Фактори финансијске структуре
 - 4.2.1. Величина банкарског сектора
 - 4.2.2. Банкарска конкуренција
 - 4.2.3. Присуство страних банака
 - 4.2.4. Банкарска концентрација
 - 4.3. Фактори институционалног квалитета
 - 4.3.1. Владавина закона
 - 4.3.2. Контрола квалитета
 - 4.3.3. Контрола корупције
 - 4.3.4. Политичка стабилност и одсуство тероризма
 - 4.3.5. Ефективност владе
 - 4.4. Макроекономски фактори
 - 4.4.1. Инфлација
 - 4.4.2. Незапосленост

4.4.3. Економски раст

5. Методолошки оквир

5.1. Дизајн истраживања

5.2. Узорак на нивоу земаља (потенцијалних) кандидата за приступ чланству Европској унији

5.3. Прикупљање и обрада података

5.4. Варијабле банкарске стабилности

5.5. Спецификација модела банкарске стабилности

6. Резултати емпиријског истраживања и дискусија

6.1. Резултати истраживања у одабраним земљама (потенцијалним) кандидатима за приступ чланству Европској унији

6.1.1. Република Турска

6.1.2. Република Северна Македонија

6.1.3. Република Црна Гора

6.1.4. Република Албанија

6.1.5. Република Србија

6.1.6. Босна и Херцеговина

6.1.7. Збирни приказ резултата истраживања

6.2. Дискусија

Закључна разматрања

Литература

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Кратак приказ сваког релевантног дела докторске дисертације.

Након уводног излагања, у коме је описан предмет истраживања, дефинисани циљеви и постављене истраживачке хипотезе.

У првом делу, ове докторске дисертације, под називом: Финансијски системи земаља (потенцијалних) кандидата за приступ чланству Европској унији, указано је на скорашње структуралне промене у банкарским системима земаља кандидата, кретање кредита и ризика у банкарским системима земаља кандидата, трендове у квалитету имовине, евроизацији имовине и обавеза у банкарским системима земаља кандидата, као и на неусклађеност рочности кредита, као потенцијалних извора ризика у будућности.

У другом делу дисертације, под називом: Концептуални оквир финансијске/банкарске стабилности, најпре се говори о промени улоге банака у финансијском систему, а затим о разликама између финансијске и банкарске стабилности. У оквиру овог дела, такође, је указано и на спољне и унутрашње ризике стабилности банкарског сектора.

Трећи део докторске дисертације, под називом: Аспекти мерења банкарске стабилности, обухвата различите аспекте банкарске стабилности: аспект заштите од кредитних губитака, аспект заштите од ризика несолвентности и аспект квалитета имовине.

Четврти део докторске дисертације, под називом: Фактори стабилности, указује на банкарско-специфичне факторе (нето каматну маржу, безкаматне приходе, коефицијент адекватности капитала и ефикасност трошкова), факторе финансијске структуре (величину банкарског сектора, банкарску конкуренцију, присуство страних банака и банкарску концентрацију), факторе институционалног квалитета (владавину закона, контролу квалитета, контролу корупције, политичку стабилност и одсуство тероризма, ефикасност владе) и макроекономске факторе (инфлацију, незапосленост и економски раст).

У оквиру петог дела докторске дисертације, под називом: Методолошки оквир, објашњен је дизајн истраживања, узорак испитаника, начин прикупљања и обраде података, варијабле коришћене у истраживању и поставка модела. У шестом делу докторске дисертације, под називом: Резултати емпиријског истраживања и дискусија, приказани су резултати истраживања у одабраним земљама, потенцијалним кандидатима за приступ чланству Европској унији (Република Турска, Република Северна Македонија, Република Црна Гора, Република Албанија, Република Србија и Босна и Херцеговина), као и компаративни приказ резултата истраживања. У оквиру овог дела, дискутовано је и о резултатима спроведеног истраживања. На крају рада, изведени су закључци истраживања. Списак коришћене литературе, приликом израде докторске дисертације, дат је након закључка.

Навести и списак научних радова који су објављени или прихваћени за објављивање, урађених на основу истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији. Навести пуне библиографске податке, а за радове прихваћене за објављивање таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени.

Кандидат је објавио један рад категорије М52.

М52 - Игњатовић, Ј., Кисин, Ј., Брајковић, М.: Exports as a trigger of economic growth of the Republic of Serbia, Часопис за пословну економију, предузетништво и финансије, XIII, број 2, Вол. XXV, Универзитет Едуконс, Факултет пословне економије, Сремска Каменица, 2020.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА И ЗАКЉУЧЦИ:

Кратак приказ

Утврђивање утицаја банкарско-специфичних фактора, фактора финансијске структуре, фактора институционалног квалитета и макроекономских фактора на стабилност банкарских сектора земаља (потенцијалних) кандидата за приступ чланству Европској унији, као општи циљ овог истраживања спроведен је применом вишеструке регресионе анализе. Имајући у виду да све групе фактора имају значајан јединствен допринос предвиђању стабилности банкарског сектора посматране групе земаља, при чему банкарско специфични фактори и фактори институционалног квалитета имају најјачи утицај на индикаторе банкарске стабилности, закључено је да је главна нулта хипотеза **прихваћена**:

- ***X₀: Постоји значајан утицај банкарско-специфичних фактора, фактора финансијске структуре, фактора институционалног квалитета и макроекономских фактора на стабилност банкарских сектора земаља (потенцијалних) кандидата за приступ чланству Европској унији.***

Утврђивање везе између банкарско-специфичних фактора и банкарске стабилности, као први специфичан циљ овог истраживања, спроведен је применом Пирсоновог коефицијента корелације. Имајући у виду да ефикасност трошкова позитивно утиче на банкарску стабилност, кроз смањење удела ненаплативих у укупним кредитима, док нето каматна маржа, безкаматни приходи и коефицијент адекватности капитала позитивно утичу на банкарску стабилност, кроз повећање рачна покрића губитака кредита, закључено је да је прва специфична хипотеза **прихваћена**:

- ***X₁: Између банкарско-специфичних фактора и банкарске стабилности постоји значајна веза.***

Утврђивање везе између фактора финансијске структуре и банкарске стабилности, као други специфичан циљ овог истраживања, спроведен је применом Пирсоновог коефицијента корелације. При томе, утврђено је да банкарска конкуренција утиче позитивно, а банкарска концентрација утиче негативно на банкарску стабилност, мерену З-скором. Банкарска конкуренција позитивно утиче на банкарску стабилност, мерену %НПЛ-а, док присуство страних банака повећава удео ненаплативих у укупним кредитима. Имајући у виду да три од четири фактора финансијске структуре утичу на банкарску стабилност док величина банкарског сектора нема утицаја, закључено је да је друга специфична хипотеза **прихваћена**:

- ***X₂: Између фактора финансијске структуре и банкарске стабилности постоји значајна веза.***

Утврђивање везе између фактора институционалног квалитета и банкарске стабилности, као трећи специфичан циљ овог истраживања, спроведен је применом Пирсоновог коефицијента корелације. При томе, утврђено је да постоји негативан утицај индекса владавине закона, регулаторног индекса квалитета, индекса контроле корупције и индекса ефективности владе на банкарску стабилност, мерену З-скором. Постоји негативан утицај индекса политичке стабилности и одсуства тероризма на банкарску стабилност мерену %НПЛ-а и позитиван утицај индекса контроле корупције на смањење %НПЛ-а. Индекс контроле корупције и индекс ефективности владе позитивну утичу на рацио покрића губитака кредита. Имајући у виду да сви фактори институционалног квалитета позитивно или негативно утичу на неки од индикатора банкарске стабилности, закључено је да је трећа специфична хипотеза **прихваћена:**

- ***X₃: Између фактора институционалног квалитета и банкарске стабилности постоји значајна веза.***

Утврђивање везе између макроекономских фактора и банкарске стабилности, као четврти специфичан циљ овог истраживања, спроведен је применом Пирсоновог коефицијента корелације. При томе, утврђено је инфлација и економски раст позитивно утичу на банкарску стабилност, мерену %НПЛ-а, док инфлација негативно утиче на рацио покрића губитака кредита. Имајући у виду да два од три макроекономска фактора утичу на банкарску стабилност док незапосленост нема утицаја, закључено је да је четврта специфична хипотеза **прихваћена:**

- ***X₄: Између макроекономских фактора и банкарске стабилности постоји значајна веза.***

ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену

Докторска дисертација по својој садржини у потпуности представља одговор на постављене истраживачке хипотезе и циљеве, реализована је по методологији научног истраживања, обухвата све кључне аспекте дефинисане теме и садржи стручну научну анализу са адекватним научним и изражено применљивим резултатима. Кандидат је успешно реализовао постављене циљеве и тестирао постављене хипотезе.

КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести прецизне и концизне одговоре на питања:

- Да ли је дисертација написана у складу са образложењем у пријави теме;

Докторска дисертација написана је у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

- Да ли дисертација садржи све битне елементе;

Докторска дисертација садржи све битне елементе. Експлицитно су наведени: предмет, хипотезе и циљеви истраживања, указало се на потребе за истраживањем, представљен је преглед владајућих ставова у литератури, представљени су елементи дизајна истраживања, а затим је реализовано емпиријско истраживање и изведена закључна разматрања.

- По чему је дисертација оригиналан допринос науци;

Указано је на појединачни допринос банкарско-специфичних фактора, фактора финансијске структуре, фактора институционалног квалитета и макроекономских фактора на стабилност банкарских сектора земаља кандидата за приступ чланству Европској унији.

- Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања;

Подробном анализом докторске дисертације нису уочени недостаци нити проблеми који могу утицати на девијацију или неверно презентовање резултата истраживања.

Главни научни допринос дисертације (до 100 речи) - на српском и енглеском језику

Резултати овог истраживања пружају емпиријски потврђене одговоре на бројне теоретске полемике везане за факторе стабилности банкарског сектора и њихов утицај на стабилност банкарских сектора земаља кандидата за приступ чланству Европској унији. Управо у томе се и огледа значај овог истраживања. Резултати истраживања указали су на појединачни допринос сваке од групе фактора стабилности, те да ли је тај ефекат значајан. Истраживањем повезаности и утицаја истих фактора стабилности у сваком од одабраних банкарских сектора земаља кандидата, постигнута је лакша интерпретација и компарација банкарске стабилности међу земљама, те је указано на потенцијалне ризичне факторе који могу нарушити стабилност. Допринос истраживања огледа се и у добијању и анализи агрегатних података о банкарској стабилности и факторима на нивоу банкарских сектора земаља кандидата за приступ чланству Европској унији. Резултати истраживања послужиће регулаторима банкарског система и супервизорима у земљама (потенцијалним) кандидатима да препознају важност процене не само заштите од кредитних губитака и ризика несолвентности у банкарском систему, већ и утицај фактора финансијске структуре и институционалног квалитета на стабилност банкарских сектора земаља (потенцијалних) кандидата.

The results of this research provide empirically confirmed answers to a number of theoretical controversies related to the factors of stability of the banking sector and their impact on the stability of the banking sectors of candidate countries for accession to the European Union. This is exactly the significance of this research. The results of the research indicated the individual contribution of each of the groups of stability factors, and whether this effect is significant. By researching the correlation and influence of the same stability factors in each of the selected banking sectors of the candidate countries, an easier interpretation and comparison of banking stability between countries was achieved, and potential risk factors that could disrupt stability were pointed out. The contribution of the research is reflected in obtaining and analyzing aggregate data on banking stability and factors at the level of the banking sectors of the candidate countries for accession to the European Union. The results of the research will serve the regulators of the banking system and supervisors in (potential) candidate countries to recognize the importance of assessing not only protection against credit losses and insolvency risk in the banking system, but also the impact of financial structure and institutional quality on the banking sector.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ:

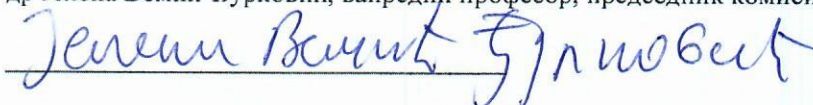
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана,
- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни, односно, измени) или
- да се докторска дисертација одбија.

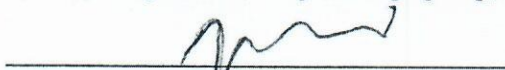
Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета пословне економије у Сремској Каменици да прихвати позитивну оцену докторске дисертације под насловом „**Моделирање фактора од утицаја на стабилност банкарских сектора земаља кандидата за приступ чланству Европској унији**“ и да кандидату **Милети Брајковић** одобри јавну одбрану докторске дисертације.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Јелена Вемић Ђурковић, ванредни професор, председник комисије

др Борут Војиновић, ванредни професор, члан и коментор

др Горан Анђелић, редовни професор, ментор

